

Nuša Slova izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cijelu godinu 2 f. a za kmeta 1 for.; razmjerno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan carevine višo poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

Oglasi se primaju po navadnoj cjeni. Pisma neka se šalju platjene poštarino. Nepodpisani se dopisi nupotrebljavaju. Dopisi se nevrćuaju. Uredništvo i Odpravnništvo nalaze se Via. Nuova N.º 4 piano 1.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari.“ Nov. Post.

Godina IV.

U Trstu 1. Oktobra 1873.

Broj 19.

ISTRANI!

Mila braćo naša!

Dan 15. nastajućega mjeseca oktobra je za vas velik i odlučan dan. I ako ičemu na svijetu, to se svi vaši pravi prijatelji vesele od srca bijeloj zori toga velikoga dana, jer se svi tvrdo ufaju, da ćete u taj dan svijetu pokazati, da ste i vi živi i da za se marite. A to ćete pokazati onda, ako izberete za svoje u Beč poslanike dva izvrsna muža vaše krvi i vašega jezika.

U tu svrhu vam doli podpisani odbor preporučuje, da na koparskom, porečkom i vodnjanskom birališću izberete presvjelloga g. **JURJA DOBRILU**, biskupa porečko-puljskoga; na birališću pako pazinskom, voloskom, krčkom i lošnjijskom presvjelloga g. **DINKA VITEZIĆA**, savjetnika kod državnoga odvjetništva u Zadru.

MILA BRAĆO!

Nam netreba, da vam ova dva muža pobliže opisujemo, jer jih sva Istra već od više vremena spominje, pak jih već i vi svi znate i poznate. Oni su jedan i drugi Slavjani, rodjeni od kmetske kuće, jedan u Tinjanskoj občini, a drugi na otoku Krku, dakle jedan i drugi su vaša bratja i iskreni domorodci. Jedan i drugi su ljudi bištrâ uma i pošteni srca, dakle vriedni i dostojni, da vas zastupaju u bečkom carevinskom vieću. Jer što bi vam moglo biti milo, a da nije i njim drago?

Ako je vam mila Austrija, njezin obstanak i njezina sila; ako Istra, nje razvitak i blagostanje; ako napredak i čudoredno odgojenje vaše djeve; ako vaš materinski jezik i vaša stara slavenska narodnost: to je i njim kako pravim istranskim domorodcem, pak će oni u carevinskom vieću biti sjegurno na onoj strani i s onimi ljudj, koji gledaju i nastoje, da se svim austrijskim pokrajinam jednako pomogne; s ljudj, naposljedku, koji štiju i poštuju pravice svih austrijskih državljanah. Zato, vi nemožete izručiti vaša prava u bolje i sjegurnije ruke, nego li su njihove, t. j. biskupa Dobrile i savjetnika Vitezića.

ISTRANI BRAĆO!

To su vam eto ona dva muža, koje vam preporučuje podpisani odbor s usanjem, da ćete jih izabrati i poslati u Beč, da vas ondje zastupaju i zagovaraju u budućem carevinskom vieću. Podpisani odbor vam jih preporučuje po duševnosti, po svojem najboljem osvjeđenju i po očitoj želji onih vaših domorodacah, koji vas iskreno ljube, i nežele i neišču drugo, nego vaš dobar glas, vašu sreću i vaše blagostanje. Ima Istra i drugih vriednih ljudih ali med vriednimi najvriedniji su ovi, pak nam svi pametni i pošteni ljudi, da još jedanput rečemo, sa svih stranah Istre sporučuju, da samo ovu vriednu i poštenu dvojicu za svoje poslanike u Beč izaberete.

IZBORNICI!

Sad sva Istra na vas gleda. Sad sva Istra željno čeka, da svane 15. oktobra, pak da vidi, kako ćete u onaj dan složno glasovati za te odabranike vaših biračah i svega istranskoga puka. Na vami je red, u vaših rukuh sve stoji, dao Bog u srećan i dobar čas!

Živio Juraj Dobrila u Kopru, Poreču i Dinjani! — Živio Dinko Vitezić u Pazinu, Voloskom, Krku i Losinju!

U Trstu 1. Oktobra 1873.

Živio!

Domorodni izborni odbor za Istru.

Nikola Trifilć. Anton Marotti. Juraj Jan. Ivan Lavriha. Josip Saneln. Anton Blitentz.

O maslini i njenom uzgoju.

(Dalje)

U tu svrhu uzme se koncem studenoga ili početkom prosinca potrebna količina najljepših dozrielih maslinica, kojim se onimi libovina, a pečke se smetnu za 24 ure u luživo, te se tako rieše savršeno suvisla jošte ulja. Zemljište, u koje ćeš sijati maslinove pečke, prekopa se na 2' dubljine. Između redovah ostavlja se razmak za stopu, u kojih siju se pečkavice po palac razdaleko, te se prikriju na 2" sitnom zemljom izmješanom zrelim gnojem. Taj usjev zamače se, ako je zima i proleć bez dovoljne vlage. Bješe li posao udešen dobro, tad će se iz nekih pečakah pokazati mladice još istoga proljeća; nu u svakom slučaju, proostat će jih dostatno i do sljedećega pramaljeća.

Mladj imade se brižljivo čistiti čitavu godinu, pa se onda presadi na dvostruki prostor, gdje ga njegujući ostavimo pune 2 godine, pa se dopokon prenese u cipeljnjak. Pokle su mlade biljke provele u cipeljnjaku opet druge 2 godine, obavri se u travnju ili svibnju pupanje kod dna mladica. Nakon pupanja presade se mlade masline 4. ili 6. godine u maslinik. Kroz vrijeme svoga boravljenja u cipeljnjaku, njeguju se mlade masline poput drugih voćakah. Neki ciepe masline posije 3. ili 4. godine, kako su stabljike prosadili voć na stavno mjesto; pa to se zbiva onda na točkali gdje se je maslina razgvanala.

U ostalom preporučuje se kod masline u obće pupovanje. Glado proseljivanja sumoga, valja sljedeće: Godinu danah unapried, izkopaju se jame, kojim se dađe promjer do 4' zasizajući, i dubina od 3'. Zemlja kopanjem izvadjena nameće se kraj jame tako, da dodje gornja naslaga na jednu, a donja na drugu stranu. Time dobije tu zemlja veću površinu, usljed čega moći će na nju zrak, toplina, vlagu i svjetlost djelovati jače i obsežnije, te joj povisiti tako njenu rodovitost. Kod kopanja jama, osvrtać ćemo se jošte i na udaljenost redovah i razmak stabalaha. Ročeno zavisi od podnebnja i tla, pa takodjer i od toga, da li smo odgojili stabalca iz sjemenoga ili od stablenih dielovah. Sjemenom postavša debelca dugotrajna su i oriaška uzrasta pa stoga biti će jim 4. do 5.º potrebit razmak, a redove moći je na 3 do 4 hvatnu udaljenost nanizati. Ovi razmaci biti će manji kod maslinah uzgojenih inim kojim načinom, pa će se vazda udesiti pram vladajućim okolnostim. Sadnja izvadjja se mjeseca listopada, studena ili ožujka, pa se za nju pripravi, osobito pako za jesensku, kriopka topla gnoja, no ne bez mješanja sa zemljom. U priredjene jame, baci se nješto kitja od najtvrdjega drva, koje se ima, pri ruci, ili takodjer i šljunjak, pa i ruševina može služiti u istu svrhu. Na ovo baci se po pedalj zdravice (spodojega tla) koja se opet prikrije mekotom, u slici đunja. U taj u jami načinjeni đunj, urine se srčanica (fittono), pa se pritapka rukami. Ostalo korienje, razredi se po đunju, celom svojom duljinom, pa se na 4 palca visoko, obsiplje najboljom zemljom, a na ovu namakuo se sloj sa zemljom pomješana gnoja. Prigodom opisanoga posla, tresce se stabalce oprezno u svrhu da se korienje okruži savršeno, dobrom zemljom, koja je na nje nasipana bila.

Ovako posadjena maslina zahtjeva osobite njego, ako ju ubarnom imati želimo, i to: u pogledu obradjivanja tla, na kojem ju posadismo; u pogledu gnojenja i urednoga obrezivanja svega nepotrohitoga. Zasadjen maslinik okopat će se 3 godine, a onda opetovat će se taj posao svake godine najvećom smotrenošću, da se nedogodi štetna ozleda korienja, s čega i nesmije zasizati kop preko devet palcah dubine. Kod ostalih uzgojnih načina prilagodi okapanje vazda dubini korienja. Buduć pako, da okapanje nepospješuje samo razvitak korienja i množenje hranivih čestica, već ono takodjer olakočuje odvajanje suvišne vlage, te pribavlja ujedno i probitačnu hladnoću tla, to ćemo dakle radi rečenih razlogah okapati vlažna zemljišta uvijek u proljeće, a sušna pako u ljetu.

(Sluđiti će.)

D o p i s l i.

U Trstu.

Pišu nam iz Istre, da je bilo ovih danah po nekih gradih i mjestih ljuta juda, škripanje zubih i grdnih klervah. Na male krpice su na oči drugih neka gospoda raztrgali poziv, koji je bio proglašen u 18. broju „Naše Sloge“, i kojemu je bio ovaj početak: „Istrani, milo brato naša!“ U onom proglašenju nema ni jedne besjedice, koja bi mogla uvrediti ni naše susjede drugoga jezika, ni njihova prava i pravice. Za što dakle hvata ljuta groza neku gospodu? za što se oni toli pojidaju? za što razdiru kartu ni krivu ni dužna? Jeda li je to po sebi šta grozovita i zla, ako se mi Slavjani ljubimo i bratimo, kô što i svaki drugi narod pod suncem najprvo i najvećma miluje svoj rod; ako pođmamo i mi probudjivat se i uvidjat, da i mi plaćamo daće kô i drugi, da žrtvujemo svoju krv za državu, dajemo svoje sine u vojnu morda još već nego drugi, jer su naši sini ravni kô bor i kriepki kô dub; neustrašivi kô lavi: pak kad mučno nosimo jednako breme, ako ne i veće, kakva bi to krivica bila od nas ako želimo i mi uživat jednaka prava i pravice, koje drugi uživaju po zakonih, koji imaju valjati ni koliko je erua za noktom manje za nas nego za druge. Da, da; bistro je to kao žarko sunce na nebeskoj vedrini, da ima ljudih u Istri, koji želo i o tom nastoje, da mi Slavjani ostanemo kao do sad, tako i od sada „sohivivi“, pravi sužnji, koji su zato na svijetu, da tudje njive oru i kopaju, i tudje žitnice napunjavu. Misli ne jedan, da imamo zahvaliti njihovoj milosti, što nam dopuštaju živit u ovoj zemlji, u ovoj zemlji, u koju su došli naši otei još pred dvanaest stotih, godinah. — Kad bi u prvajnje vreme odbrojili vojniku dvadeset i pet batinah, morao je siromah zahvaliti zapovjedniku za neželjeni dar, kojim su mu pamet zabijali a glavu. Vojnički poglavari nisu sad željni takve šudovite zahvalnosti, ter je nebi ni pitali od vojnika, kad bi se i sada još rabila palica u našoj vojski. A sad biva to šudo u Istri, da neki traže i zahtjevaju od puka, da im on kroz izborih opet da palicu u ruke, za koju se oni boje, da će im se izmaknuti. Istina je, da nas oni nisu gladili ljekskovicom iz šume; ali prazan žop i gladan trbuh nisu puno manje zlo nego ljekskova mast. Zašto se trosi silni novac za realnu školu u Piranu, kad je u blizom Trstu akademija trgovačka puno bolja, i bez ikojega našoga troška? Zašto plaćaju toliki kmeti za škole, a jadnici nemaju nikakve škole? Zašto je Porečki sabor naredio, da se podigne u Pazinu pol gimnazija na troške siromašne Istre, koja noma ni šupljoga novčića vlastitoga imanja, kad nam promilostivi cesar ponudja ciclu gimnaziju, za koju nam potreba ni stare petice plaćati? Za što se nije odgodilo osnovanje gospodarske škole do boljega vremena, rodovitijih ljetah, za koju se je sad učinilo sto tisuć fiorinah duga, i za koju će nam prirezi ili adicionali narasti za dvanaest do petnaest tisuć na ljetu? Ima još taj i onaj zašto i zašto; ali je i tih dosta. Neprilidi se siromahu želja za liepimi palačami, za gizdavom odjećom itd.; tako se ni Istri nepristoji sve ono, što imaju druge velike i bogate pokrajine ili provincije; siromaštvo nije sramotno onomu, koji mu ni sam kriv; mislim, da je Istra malo tomu kriva, što je ubožna, a oni bi svakako krivi bili, koji bi njom upravljali, kao da je bogata. — Da se povrtnemo na ono što smo rekli na početku: prosto budi svakomu, rugat se malenom listu „Naša Sloge“; komu nije drag, neka ga slobodno razdere i na krpice, ali i to još neka svaki zna, da po ruganju i nepravdi, koja nam se čini, sve već ter već se jača i raste našu sloju u naših srdcih, koje nam nemore već nitko iz duše izčupati, i koje neće nestati, pošao u Beč kao istarski poslanik taj ili onaj. Mi gledamo činiti svakomu što je pravo; to isto hoćemo i od drugih za sebe: u tom je naša mladajna jakost i sladka nada naša.

Pisov^o Sobriker^o

U Trstu.

Dugotrajna i gusta magla se je nešto razpršila, mraka nestaje, i počelo se nešto viditi. Talijanski odbor u Poreču za izbore u Beč razapco je i namjestio svoje mreže. Govori

Sluđiti prilog.

se po Istri, da preporuča gradjanom istarskim za poslanika kavaljera Vidulića, i pravo ima odbor, jer talijani govore, da bez njega nemogu biti (egli ei è indispensabile); po selih nije zrak zanj zdrav. Neka si ga talijani drže, premda nije pravo, da on dobiva tri tisuce plaće na ljeto od nesitih gradjanah i od gladnih kmetah istarskih, a dobar diel ljeta biva u Beču. Iz toga se vidi, da bi Istra bez velike, a morda bez ikakve svoje škode a morda i uzdrugu svoju korist mogla prišparati te tri tisuce. Čemu je plaća bez primjernoga djela i truda?

Velikim posjednikom, medju koje su postavljeni i neki neimanići, koji malo ili uprav ništa svoga nimaju, ponudjaju za poslanika nekoga Franceschi-a iz Umaga. Naši kmeti nisu bogataši, ter nemare, koga će si oni izabrati. — Za Koprarsku, Motovunsku, Bazetsku, Porečku, Vodnjansku i Paljsku okolice ponudja se kmetom za poslanika baron Polesini (Kamalić): najbogatiji i najplemenitiji gospodin u Istri. Tolikoj časti niste se vi kmeti nikad nadali, da ćete vi s najvećim gospodinom u Istri čeršanje zobati. Bože nedaj, da za vas samo repi od čeršanja neostanu, kao što skoro svakad biva, kad siromah s gospodom čeršanje zoblje, ili pravo reč, kad je rad zohati. Baron pobratim s šćavuni; baron zagovornik šćavunškoga jezika, šćavunsko narodnosti, šćavunske koristi, šćavunsko vjere, šćavunškoga svoga kolikoga: to je veliko čudo, to je čega se do sad nijo nikad čulo; to vam je sreća, al neznam je li od Boga. Ponudja vam se za poslanika gospodin Baron Kamalić, ali znajte kmeti, da nemi s vani govoriti; njegove želje i rane, jesu li one isto kao i vaše, Bog sam to zna. Ali znado se za čelo, da gospodin baron Kamalić nemi toliko njemački govoriti, koliko treba, da bi vas, nevoljne kmete, mogao braniti, zagovarati, preporučati. Svaka čast i svako poštenje gospodin baron Kamaliću, ali poslanici, koji neznadu ili nesusudjaju se govoriti nemeom u Beču njemački: takovi poslanici nemogu nam ni malo pomoći; takovo poslanike smo imali zadnjih šest godinah, koji su u carev. vijeću ili reichsrathu uvijek mudro — mučali, nikad ni bjele ni više ili reicherathu uvijek mudro — mučali, nikad ni bjele ni erne rekli o našoj nesrečnoj Istri. Još jednom velim: čast i poštenje gospodin baron Kamaliću; nego toliku vlastelini i bogatašu nepriliči se, da se moli kmetom za milostinju i dar glasa i povjerenja, kad mero postignuti poslaničko čast od svojih vlastitih vrstnjakah, bogatašah u velikom posjedstvu, kojemu on po zakonu pripada. Štovani kmeti! dokle vi imate mudroćega kruha, nekupujete tudjega; tada, dokle imate moževah svojega jezika i svoje krvi, ili kano vi govorite: svoje vjere, — dokle imate vrstnjih i boljih za svoju korist barem jednu stotinu a imate ih, hvala Bogu, koliko ih hoćete: dotle neizberite ljudi tudje krvi, jezika i čudi za svoje poslanike, povjerenike i zagovornike; jer je prava istina, što pričena slovinska govori: Jah je svomu bez svojega i Kad budu talijani izbirali slavljanu za svoje poslanike i zastupnike, tad neka izbiru i slavljanu talijane; ali bojim se da mi toga nećemo doživiti. — Na otocih ili školjih i preko Učke reč bi, da je „Naša Sloge“ Porečkomu odboru i nekome tamosnjemu medenom gospodinu mrežico razpahnula; zato se nećuje još, koga bi rad onamo našim ljudem nametnati za poslanika; sve ušanje imaju još, da će se naši ljudi sloviti u njihove zameće u Pazinu; ondje se je bojat zlu, jer iz Pazinske jame podiže se puno maglušine i otrovna zraka po Pazinskoj okolici; nu ušamo se, da će pahanti bura od vele Učke, pak da će se našim ljudem razvedriti pred očima, te da će ugledat pogubnu zamku Porečani, Lindarci, Gračani, Picanai, Kerbunai, Grdoseljani, Beranci, Trvižani, i svi koliki, koji haju za svoju čast i korist.

U Pazinu.

Imali smo ovih danah vrlo lepo vreme; nebo je bilo vedro kao da je od najčišćijega stakla; a ipak je u našem „Pisino“ tako šumilo i grnilo, da se je bilo bojati, propast će grozovita naša jama pod nami. Naši gradski otei i izvan gradski starešine su gromovito vječali i prepirali se, ima li biti naš slavni grad Pazin „Nuova Firenze“, kô što imadu Amerikanci svoj „New York“ i „New Orleans“, ili ima li ostati što je bio od starine „Pazin“, ili po njemački „Neu Mitter-

burg.“ Nu nešalimo se, nego recimo koju ozbiljno i sve do dlake po istini.

Od godine 789, velju sedam sto osamdeset i devete, dakle kroz punih tisuću i osamdeset i četiri ljeta zapovjedaju Nemci nad Pazinom i njegovoj okolini, izuzmimo li samo osam godinah, kad su nam Francezi gospodarili, koje su naši viedni otei potkli pod Bernom. Naši praotei su još oko sto i trideset godinah prije u Istru došli, kroz sve to dugo vreme od dvanaest sto godinah su Pazinci mirno i čedno svoje „broškice“ sadili, svoje „krieke“ sušili i kiselo svoje vince pili, a nikad im nije ni kraj pameti palo, ni da su, ni da bi radi biti talijani, nego su bez ikojega srama i pošteno izpovjedali i priznavali, da jesu što jesu: slavljan, — što im se u prvi mah i pozna to po obrazu, to po jeziku i po pridjevku. Istom pred dvadeset i nekoliko godinah neko erne vrano zlosrećnice, koje su od drugud doletile, zaključivale su nekolicini Pazinske mladeži u lude glavice smešnu misal, da je Istra zemlja talijanska (dakle ne austrijska?), i da slavljan mora postati talijan, ako želi biti čovjek, i da Istri neću, ni nemore biti dobre sreće, dokle nebude sva potalijančena. Ta zlosrećna vrtoglavića njela se je malo po malo mnogih praznih glavičicah, navadnih slepo vjerovati svaku, koju im reku zanešeni bogateci i provijani doktori, i sad je i do toga došlo, da slavni „Pizino“ podiže rat ili vojsku na siromašni cesarski grad Beč. Pazinski „sappouri“ ili prikopari počeli su Beču kopati jamu, kad su iz malih skolnih prognall fratre, od kojih su svi Pazinci naučili se štiti i pisati. Novim učiteljom, dakako talijanom, odlašili su svakomu po šest, sedam, osam sto florinh i već plaćo, dočim se je fratrov plaćalo po dvadeset i Boramei, Trvižani, Grdoseljani i još drugi siromašni kmeti, koji nemaju ni škole ni učitelja. Takva pravica se kroji brižnomu kmetu u to vreme ustava ili konstitucije? Pridaju Slavljanu: Siromah koji je rad s gospodin čeršanje zohati, mora se repni zadovoljiti. Jesu li, nisu li u Pazinu kmetom ni repe ostavili: to vi kmeti znate bolje od mone. Početak je bio povoljan njim, ali grad i zao za kmete. Nego malo škole talijansko a gimnazij njemački: to se nije slagalo; zato: marš ča s njemačkim gimnazijom, a mesto njega moramo imati četiri razreda talijanskoga gimnazija. To ni trebalo reči dva put Junti i saboru u Poreču; ta tim se je u jedan mah imalo dati po glavi Nemeom i Slavljanom. Ali odkud im do osam tisuć florinh na godinu za taj talijanski mali gimnazij? Nu za to nije lustrisime našo doktore glava zabolila. Svaki istran, tako su nam oni zapovjedali, neka plati nešto već prirezah ili adicionalah, pak će se do kucea ljeta nabrati prilican kup. Da, bogmo; režu tužne ljude svako ljeta već i već, tako da na mnogih nije više van kostih i vechle kože. Ako samouprava ili autonomija istarska neima boljim plodom za pak nroditi nego do sada, to neka nas dobi Bog što brže od nje oslobodi; mislim da će vas pak, to talijanski to slavljanski reči na to: Amen! — Poreču se je mislilo, da se more, što god se hoće; zato je Junta još lani o svih Svetih ljela otvorit svoj gimnazij; ali u Beču su im rekli: Po čas, po čas! U Koprnu je talijanski gimnazij; koga je volja do krušen doći samo po talijanskom jeziku; neka ide u Kopar. A tko želi naučit se tri jezika: njemački, slavljanski i talijanski, ta će moć poći u Pazin; tamo će biti ciel gimnazij; istrani neće ništa ili samo malo zanj plaćati; a tko zna tri jezika, valja za tri čovjeka, i ako je pametan, lahko je to takomu doći do dobre službe i bie-oga hljeha, jer je vriedan i vrstan naći si ga i van Istre po celom prostranom cesarstvu. — Vi ljudi, koji ste božji; vi koji neidete za sanjarijami; vi, koji doista žalite i nastojite sine si dobro odgojiti prema potrebam u našoj zemlji, i da mogu sigurno do dabrega kruha doći: vi sami budite sudci, i recite po pravici: Što vam je bolje: je li mali talijanski gimnazij od četiri razreda, za koji bi morali plaćati sami istrani do osam tisuć na ljeta, što vam ga je na silu davao Poreč, — ili je bolji ciel gimnazij s osam razredah, na kojem ima se učiti njemački, slovinski i talijanski jezik, i što vam ga je sad dao premilostivi cesar na troške ciele države? Budimo zabudalni presvjetlomu cesaru za to preveliko dobro. Tko je

zahvalan, vriedan je novih dobroćinstvah, u crna nezahvalnost, sramoti sama sebe, razzaljuje dobroćinitelja, i odbija od sebe dobroćinstva. Čast i hvalu dajmo i štovanim fratrom, koji su toli dobra učinili Pazinu i svoj nutarnjoj Istri. Blagoslovljen im spomen do vieka! Na koncu prosim štov. Uredništvo, da mi jezik popravi, jer neznam još dobro hrvatski pisati.*)

Is Pazinščine.

Ako danas poslje toliko vremena uzimam pero u ruke, uzrok je tomu, što želim opomenuti naš ovuđnji puk one njebove velike dužnosti, koja ga čeka dne 9. i 15. oktobra u Pazinu.

Prigodom zadnjih občinskih izborah smo pokazali, da znamo kad ćemo misliti svojom glavom i skrbiti za se i za svoje. Ali što su občinski izbori naprama izboru izbornikah dne 9. i naprama izboru poslanika dne 15. oktobra? Zato, ako smo se onda mužki držali, to se moramo sada što puti više. Onda smo na to išli, da pokažemo nekojoj gospodi, da nismo još pomrli u ovoj obćini; a sad moramo pokazati s našom ostalom braćom, da smo živi i zdravi u svoj kolikoj Istri. Onda smo se snmo za se borili, a sad treba da se borimo za se i za svoju braću. I zato prije svega treba, da izberemo za svoje fiduciarie stalne i sjegurne ljude, a ne one, koji nam se nude iz Pazina po Petru i Pavlu. Ako ikada, to se moramo sad ugibati nekostim *veladam*, kojim je narađeno, da nam oči zamažu, ovomu strašenjem, a onomu obećivanjem. Ali, hvala Bogu, strašenja se još samo djeca boje, a obećivanju još samo ludjaci vjeruju. A neka nam se i rekne, da je podestator, il baš i kapitanova volja, da izberemo te i te fiduciarie i toga poslanika: mi rećimo ođsto, da se naša volja s njihovom neslaže, pak izberimo ono naše posvo druge ljude, koji će nam biti uaznanjeni i preporučeni od bratinske strane. Na dan izbora nećepajmo se zaboga, jer ako se u onaj dan razdvojimo, nećemo doživiti drugo, nego naš rug i našu sramotu. *Složna braća pjevaju, a nesložna plaču*, veli naša stara poslovica. Zato i ako je tko od nas već komu od naših protivnikah i obećao da će glasovati za te i te izbornike, za toga i toga poslanika: neka promisli i neka se premisli na vrijeme, pak neka da ruku svojim ljudem i neka im obeća, da će dne 9. glasovati za naše pučke fiduciarie iliti izbornike a dne 15., ako bi bio izabran za izbornika, da neće dati za nikoga drugoga svojega glasa, nego za Dinka Vitezića. Jer naša braća na Voloskom, u Krku i u Lošnju će njega izabrati; pak što bi se reklo, da im se mi ovdje u Pazinu iznevjerimo? Reklo bi nam se, da smo hotjeli imati u Beču sami svojega zastupnika, pak da neimamo ni svojega ni skupnoga. Glasujmo dakle mi s njimi, a oni s nami, pak će bit izbor Vitezićev naša i njihova čast, naša i njihova slava!

Kad budu izbori gotovi, hoću vam opet pisati i javiti, kako se je gdje i za koga glasovalo, da se dozna, tko je vjera i tko nevjera. Daudanas se neda već ništa sakriti ni zatnjiti, zato nadajte mi se.

Is Buzecščine.

Izbori iliti elecioni za carevinsko vieće su na pragu. Na 9 oktobra treba nam izabrati 25 ljudi, koji će dno 15. oktobra imati izabrati u Kopru s ljudi drugih obćinah jednoga muža, koji će nas zastupati u Beču. Od onih dakle 25 mužih, koje budemo 9. oktobra izabrali za naše fiduciarie, hoće zavistiti naša sreća i naša nesreća. Jer ako izberemo ljude našo krvi i našega jezika, naš će zastupnik u Beču biti presvjeli g. biskup Dobrila; ako pak budemo nemarni i izberemo ljude, koje nam ponude naši protivnici, onda Bog sam zna koga će poslati u Beč, a u naše ime! Zato gledajmo, što djelamo. „Ča ki dela, sve pred njega pada“, govorili su naši stari Buzecćani dragi. Kad smo izabrali sadašnju reprezentancu, liopo smo osvjetlili svoje lice; pokažimo dakle i sad, da se nismo ohladili, nego da smo oni isti. Izberimo i ovaj put sve svoje ljude, naimo ljude svoje krvi i jezika. Kad smo za svoju obćinu izabrali, naši su nas neprijateljji hulili i nas tužili, ali zabadava; oni će nas i sad huliti, s nami se rugati i svata

*) Drage volje, podastite nas još koji put. Ured.

nam ludo govoriti; ali mi se jih nismo onda bojali, pak nebojmo se jih ni sad. Buzecćani, nikako neizberite onih ljudi, koji vam prete, ako jih neizberete. Oni vam nebi bili ništa bolji, da jih izberete, a ni ovako ni onako vam nemogu naškuditi. To treba, da dobro zapamtite. Drugo, neizberite onih ljudih, koji su vas do sada sramotili i zašpotavali, a sad, kad su elecioni, vas ližu i vam se laste. To su vući u ovđoj koži. Treće, nemojte izabrati one, koji su vam dosad puno obećivali, a ništa nisu izpunili. Oni će vam i sad mnogo obećivati, ali po plodu se stablo pozna. Nego izaberite ljude, koji vam se nenarivaju, ljude vaše, ljude, koji vas ljube, bili oni kmeti, postolari, plovani, gospoda, il što drugo. A da se složite, prvu nedjelju, koja dojde, pogovorite se po službi božjoj s kim, koga poznate. I kad se već jednoč dobro sporazumite, onda neka vas već nitko s puta nekreno ni obećanj, ni nagovaranjem, nego 9. oktobra svi složno glasujte, kao jedan čovjek, za jedno ter iste fiduciarie. I tada će nam 15. doći iz Kopra glas, da je izabran za našega zastupnika naš vriedni domorodni biskup Dobrila. Živio!

U Kastvu 23. rujna.

Odkad se zna, kad će biti izbori, izborno se je kolo, kako čujem, u svoj Istri moćno zavrtilo. Svi se dogovaraju, svi domišljaju, što će i kako će, da jih 9. oktobra pripravno najde. U taj dan će se naimo izbirati izbornitel, a u izbornicah sve stoji. Zato je svim prvu skrb, da budu izbornitel pouzdani i sjegurni ljudi.

I ovdje u Kastvu se je baš danas sastalo više rodoljubah, da se dogovore, koje će ljude preporučiti biraćem za izbornike. Pak da se laglje postigne sloga, bilo je zaključeno, dati štampati imena svih 26 izbornikah na posebnih listićih, pak onda te listiće razdieliti među birae s preporukom, da 9. oktobra svaki svojega donese u Podestariju, to da ga ondje pred izbornom komisijom il sam izpročita, il ako nebi znao čitati, da ga dade komu pročitati u svoje ime i na svoje oči. Na taj način će biti najlaglje prepriječiti, da se neizgubi ni jedan jedini glas, nego da se svi birae složo za jedno ter iste izbornike.

Nebi li se na ovaj način dala postići sloga i u drugim istranskih obćinah? Ja mislim da bi. I ako nije svagdje moguće tiskati imena izbornikah, to bi se moglo barem napisati na toliko listićah, koliko ima u obćini biraeah, pak im jih po prijateljjskih rukah izručiti, ako ne prije, a ono makar i u sami dan izbora. Na taj su način birali lani na Pazinščini i obćinske zastupnike, pak su se na mnogih mjestih baš liopo ponosli. Na taj je način, kako se čitalo u „Našoj Slogi“, izabrano i ljetošnje Kaufanarsko zastupstvo. To nije proti zakonu, a s druge strane je jako naredno i za birae i za stranku kojoj pripadaju. Samo bi trebalo paziti, da biraei tom prigodom dobro znaju, od koga su svoj listić primili, pak da ga već nikomu iz rukah nekadu, da jih tko nepravari, naimo ako neznaju čitati. Povrh toga bi trebalo, da se po svuda u dan izbora više naših ljudih najde pred podestarijama na birališču, pak da dobro paze na birae i mamitoelje, koji će on dan birae obletati, kanoti zatim i na istu kontrolu.

U ovih naših stranah hoćemo bit složni i u biranju izbornikah i u biranju poslanika. Dao Bog, da to bude i u ostaloj Istri, a hoće sigurno, ako se rodoljubi potrudu te napišu biraćem gori spomenute izbornice listiće. Mi se ovdje već ni nepozdravljamo drugim pozdravom nego ovim: „Živio naš poslanik, Dinko Vitezić!“

Is Dinjanščine.

Radoat i veselje veliko nastalo je po ovih selih, kad smo stili u Vašem cienjenom listu, da nam bude zastupnikom u car. vieću Preuzv. biskup g. Dobrila. Neka talijomani vieću i hule kao i što im drago; mi nećemo već od njih nikakovoga gospodarstva. Teško breme, kojega smo toliko letah nosili, svrgnut ćemo, i učiniti ono, što budemo videli, da je bolje po nas. Talijani neka si izabern čovjeka svoje krvi, a i mi hoćemo „svoje!“ Zbog toga, dragi moji Istrani, koji spadate pod podestariju Dinjansku: ako bi vas Talijani nagovarali, i možda vam štogod obećivali, nemojte jih slušati, ni dati vaš

glas za talijanskoga čovjeka. Svi smo se jurve osvjedočili, da Talijani samo onda kad imaju potrebe od nas, s nami liepo govore, i Bog zna, što sve neobećavaju; a kad već nemaju od nas potrebe, onda nas časte s liepom riečjom *schiavi*, — i opet jim ostajemo deveta briga. Složimo se dakle, pa na dan izbora svi kao jedan čovjek stojmo za našega Preuz. biskupa g. Dobrilu; jer ako nebudemo složno radili, propasti ćemo, pa onda joh nama! Preuz. g. biskup, biti će muž na svojem mjestu. On pozna naše potrebe i sigurno nas neće ostaviti svojom kripkom riečju u car. vieću. On ima biti naš zastupnik. Živio naš Juraj!

Jedan u ime mnogih.

Sa Kvarnerskih Otocah.

Kako je poznato čitateljem „Naše Sloge“, na ovih Otocih kao i po ostaloj Istri vlada skroz i skroz talijanski jezik u svih c. k. i občinskih uredih (oficijih), kao da smo u period Italije. Pa ako bi tko i htio napisati hrvatski n. p. *pogodbu, prodaju, oporuku* itd. boji se, da mu takvo pismo nebi bilo primljeno, il da bi ga činovnik opsovao, što nepiše talijanski. Ali toga se netreba ni najmanje bojati u Austriji, gdje postoji §. XIX. temeljnih carovine pravila, koji veli izrekoma, da je svim narodom, živućim u toj državi, zajamčen iliti osiguran materinski jezik u sudnici i školi. Toga radi c. k. činovnik nesmie i nemože odvrći pisma hrvatski pisana, nego ga mora primiti i tako mirno i tiho nanj odgovoriti, kao da je pisano njemački il talijanski.

Mi imamo zakon i po zakonu hoćemo, da nam se piše hrvatski, možemo i mi reći svakoj c. k. i občinskoj oblasti, kao što su Židovi govorili Pilatu, išćue zlohotno na smrt Spasitelja svieta: *My zakon imamy i po zakonu nščenu dolžan jest umrići.* Iv. XIX. A mi evo noiščemo niščju smrt, nego jedino svoj život. Mi išćemo naime, da na temelju zakona zavlada kod nas onakva ravnopravnost, kakva je vladala u Židovskoj zemlji i bez zakona za vrijeme Poncija Pilata; koji je dao staviti na Spasiteljev križ nadpis u tri jezika, naime u židovskom, grčkom i latinskom. Mi hoćemo, da razumimo, što pišemo i što nam se piše. Tako eto treba da naš sviet uzme tu stvar, pak je konac svakoj propirci i svakomu pravdanju. Odgovarati hrvatski na hrvatska pisma jest činovnička dužnost i ništa drugo. I ako bi se našao činovnik, koji bi taj zakon prekršio, valja mu reći, što su rekli Židovi Pilatu: *I ako ga pustiš, nisi prijatelj cesaru.* Iv. r. m. To jest, potražiti se, budi Namjestništvu budi Ministarstvu, koje neće moći nego čuvati zakon, što ga je stvorilo carovinsko zastupstvo, a car potvrdio. Netreba se dakle bojati, nego početi pisati hrvatski, pak je ravnopravnost gotova.

A tu bi imali prvi dati dobar izgled naši domorodni svećenici, kad god imaju kakva posla s kakvom mu drago oblasti. Neka pogledaju, a naime na ovih Otocih, u stara pisma, pak će viditi, da su sva glagolski pisana, akoprem su ovi Otoci spadali pod mladačku Republiku, koja je u ostalom talijanski poslovala. A znam, da je ta ista Republika bila u Istri dodar zabranila slavenskoj djeci hoditi u talijanske škole, nego da neka se uče u svojem materinskom jeziku. To se je dogodilo u Buzetu, kao što se vidi iz starih pisama, što bjehu tamo najđena, kako mi se pripoviedalo. Ako je dakle tako bilo u stara vremena, zašto da ne bude opet u prosviećenom XIX. vieku, gdje se toliko piše i govori o jednakih pravica i jednakih dužnostih? Svećenici dakle, na vas je red, vi počnite složno i odvažno, a ostali će narod za vami, kao uvijek do sada!

U Dragi, dne 23 Kolovoza.)*

U vašem cijenjenom listu, broj 16. t. g. imade dopis „Občinski izbori u gornjoj Dragi bakarskoj.“ Buduć se taj dopis mene tiče, to za dužnost smatram razjasniti vašemu dopisniku kako se stvar ima.

Vaš dopisnik, komu se iz cieloga zadržaja vidi, da stvar nije iz vjerodostojnâ izvora erpio, kaže, da je izbor bio izveden u prisustvu presv. g. civilnoga kapotana, A. Dutkovića,

što nije istina. Pres. gospodiu civilni kapetan sakupljenomu pučanstvu izrekne krasno slovo, gdje ga poticao na napredak, pred oči mu stavio kritičan položaj, u komu se občina nalazi, odmah pako zatim otide, a predsjedništvo prouzme kod izbora g. Copulić, privremeni upravitelj municipija. Kod prvoga maha začnu nekoji gromotno vikati, a 15 naših članovah stalo od g. Č. zahtjevati, da pozove pučanstvo na red, na što se on ni neozre. Valjda zato da se nastavi stara tradicionalna politika municipija i njegovih centralistah, koji nastoje, da u obćinah budu sudci i starešine prosti ljudi, da ih tim lasnije svojom rukom ravnaju. Dakako da nekoji ljudi neće se znati uzprotiviti nekojim zahtjevom municipija, kao što Brozović, Polić. Petnajstorica naših videć, da neće moći divljoj viki odoljeti, popusti te bude sudcom izabran K. Perić. Pa kad i nebih bio imao nesamo 15 težkom mukom, kao što vas dopisnik kaže, zadobivenih glasovah, to neka vaš dopisnik znađe, da su ta petnaestorica bila sami ljudi inteligenti; a neka mi kažu, jeli je kod njih bio kakav inteligentan muž, nego sve takovi, koji se nesrame kazati, da su onaj dan bez svoga osvjedočenja radili. Pohjeda u XIX. vieku ostaje uvijek na strau inteligencije. Što novo izabrani sudac K. Perić nije sudačke zakletvo položio, o tom je vaš dopisnik absurd izrekao. Proti sudcu i onim, koji su prije bili jednoj i drugoj obćini na čelu, povedena je disciplinarna istraga, i dok se ova nezvrši nesmie biti potvrđen. Nek se vaš dopisnik malo strpi, stvar se brzo mora dokončati, te će mu se izpunit ono, što čini mi se da želi, ili će se u nadi prevartiti.

Vjerujte g. uredniče, težkom mukom izadjoh na javu polemizirat sa mojimi protivnic, ali kad se oni pod krinkom, pod kojom svoje mane sakrivaju, nesrame mono jošte i u novinah napadati, to sam prisiljen, da ih onakve predstavim puku, kakvi jesu, a ne kakvimi sebo seleno.

Božo Brozović.

Franka i Jurina.

Fr. Ti biš se, Jurino, začudil, da vidiš, kako se sad neki bradaši iz gradih šaljaju po selih k popom, akoprem nisu već bili va crekvi potle su se ženili.

Ju. A borme, strah jih je kolero pak gredu k spovedi.

Fr. Mar jih je za spoved.

Ju. Za noć gredu k njim.

Fr. Namor gredu, ač i kad nas tuđa potuče, negredu ni na komišion za niš; pa kako bi se sad brez svoje koristi ni popom klanjali, na koje mrze kako na...

Ju. Aha, znam, znam ča jim po glavi gre, — izbori su tu, pak se popom prilizuju, da gone svoje ovčice iliti po talijanski *schiave, morlake i barbare*, u njihovu ovčarnicu, pak da si potle lepo bradu maste, a od erkve i od popi ruglo dolaju.

Fr. Da, a ja him baš otel videt, ki pop bi bil tako opak, da bi izdal svoje poštenje, svoje dostojanstvo i svoj puk, da njim ugodi.

Ju. To će se znat po izborih, ter se valjda spamećuješ, da je „Naša Sloga“ obećala, da će oglasit ime i pridevak svakoga onoga, ki si obraz očrni, bil to ki mu drago.

Fr. Aha, sada vidim, zač si pripravil ono dvo knjige, jednu zlatnu drugu črnu kako pakal; tako to ćeš ti valjada poštene i vredno domorodce upiševat va zlatnu kujigu, a hulje i izdajice svoga roda u onu črnu.

Ju. Ja se Frane ufam, da mi neće ova druga rabit.

Fr. Bože daj!

Kako se krumpir preko zime čuva.

Budući krumpir jedau od najvažnijih privredakah i našem svietu, valja mu uvijek na to paziti, kako bi ga čim bolje kući spremio i ondje čuvao, da mu se neskviri.

*) Zaostalo poradi nedostatka prostora. Ured.

Mi smo već više načina naznačili, kako se čuvati može, pak i opet jedan javljamo, kako ga neki gospodar u „Prakt. Indw.“ opisuje. On da se toga načina već 15 godina drži, pak se može uvijek dobrim i zdravim krumpirom pohvaliti.

Bila izkopana jama, pivnica, suša, pokrita ili otvorena, a dno bilo popodjeno, potaracamo ili ilovačom nabito — na takovo tlo nastere se slame po 2 palca na debelo, ili pako suha listja iz voćnjakah ili šume na 4 palca debelo. Na ovako nastro tlo smeće se krumpira 5 do 6 stopah visoko, ali tako, da se na svaki 9 stop. četvorine (3 stp. širine i 3 stp. dužine) prije u tlo zabije 1 do 1 1/2 palca debeo jelov, bukov, hrastov itd. kolac, te osovno iz slame viri. Ovi kolci obaviju se od ozdo do gore po palac debelim slamnatim svitkom, te se onda okolo njih krumpira tako nameće, da iz njega omotani kolci vire i to tako visoko, da kolca ozgor samo po 1/2 stopa iz krumpira strči.

Znojec (poteć) se krumpir mjeseca studenoga, povuku slamom oviti kolci izparivanje na se, te se ovo prama vrhnou svitkom gubi, samo valja o tom raditi, da se toplih danah mjeseca studenoga i prosinca ovaj prostor po dva sata na dan provjetra.

Ovakim načinom spravljen krumpir ostane i onda sub, ako je vlažnom zemljom oblijopljen, jer se vlaga, kako već rečeno, slamnatimi svitci iz dolnjih slojevali u više povlači, to napokon u zraku izdozne.

Budući vlaga glavnim uzrokom gnjiloće, tako se može uvidjeti, da se ovakim načinom gnjiljenje krumpira najsigurnije zapriječiti može (Gosp. List.)

Svašta ponešto.

U srednjoj Istri, kad su neki dan žendarmi vodili nekoga kmeta na sud, u čas se je razglasilo na svo kraje, da je onaj nesrećnik ukrao u Poreču onu glasovitu kozu, koja se tamo vele smiešno šepiri. O da vam je bilo čuti i vidjeti, kako je malo i veliko, staro i mlado pleskalo, vriskalo i huskalo od prevelike radosti. Pravo je učinio, što ju je ukrao; zdrav bio, kud bodio! Ter ona grda rožka bradaška je već puno godina jalova, neplodna i nerodna za nas brižne kmete, za što bismo ju još krmili i za kozaru plaćali, čim ćemo sami ove zime od glada pogibati. — Nu žalosti naše! onaj radostni glas nije se obistinio; ukradjena koza nije bila ona Porečka bradaška, nego koza nekoga kmeta. Što ćemo, žalostni mi, trpit nam je do volje božje. Ali ćemo se morat postarati bolje nego do sad, kada budu izbori za Porečki sabor.

Različite viesti.

* Preuzv. g. Mažuranić dao je dne 22. pr. m. prisegu kao Ban trojedne Kraljevine. Sva Hrvatska se raduje tomu imenovanju.

* Minister naukah Streemayer dao je zapovjed, da se slovenske paralele na srednjih školah u Ljubljani, kao tobože nepraktične digou.

* Stanje zdravlja u Trstu ovih se je zadnjih danah veoma poboljšalo, dođim se jih već sada posve malo od kolere razboli.

* „Narodni List“, što izhadja u Zadru, napominjujući naš zadnji dopis s otoka Krka (Velje), gdje se govori, da se ljudem po Kvarnerskih otocih namećava izbor g. Eluschega kotarskoga kapitana za poslanika u Beč, naprama našemu vriednomu domorodcu g. Dinku Viteziću, veli ovo: „Premda mislimo da će tamošnji rodoljubi bit upoznali kakav je g. Eluscheg i danas prijatelj našemu narodu, ipak nije suviše da njim napomenemo, da imo Eluschegovo stoji crnimi slovi upisano u povjesti narodnoga preporeda u Dalmaciji. Posestrima Istra neće doisto zaboraviti na svoj ponos, na neprekidni vez koji ima spajati zajednički rad jednokrvne braće, na kojem se kraju našla prostrane naše domovine. Protustaviti samo na izborničtvu ime Eluschegovo, dičnomu Dr. Viteziću, bila bi uvrjeda narodnoj sviesti, narodnomu ponosu, kojega Istarski narod neće viekom pogaziti!“

* Iz Omišlja nam pišu, da je od nekoliko vriemena na otoku Krku nastalo veliko kretanje nekih Podestatah, tajnikah itd., da si tako ovim i onim namame i predobe ljude za tudjega talijanskoga poslanika. To isto, da čine i nekoji omišljanski šarenjaci i tudjinci ufanjem, bi li si tako bolju sreću istekli. Nu, da se je tamo sastavilo miestni narodni odbor, koji će se što prije pogovoriti sa većinom puka i konačno odlučiti, koje će si uprav muževe za svoje sudeinrio imat izabrati na dan izbora. Stalno se je ufati, dodaje dopisnik, da će vaskolk pametan i vriedan Omišljanski puk glasovati za ono sduclario, koje bude predložio ovaj naš domorodni odbor, i da neće nikad i nikad dat svoj glas za koga podmićena tudjina, kanoti ni za dovjeko, koji nije težačke ruke. Tako valja, živili naši Omišljani!

* Izborni kresi. Doznajemo, da će u nekih stranah Istre dne 8. i 14. oktobra u vječer, kao u ošt biranja izbornikah i poslanikah, istranski dječaci i mladići paliti krosovo kao vječer pred Ivanjom i Petrovom, da na taj način opomenu birače i izbornike dužnosti, koja jih čeka sutradan na birališćih. Ovo je veoma lepa i posve narodna i domorodna misal. Mi tim vriednim mladćem svjetujemo još jednu, a ta jest, ako dne 15. naši predobe, da nedjelju za tim, to jest, 19. oktobra na svakom istranskom brdu zapale svoj kres, da se tako sva zemlja od sela do sela naveseli i naraduje svojoj pobjedi.

* Krstjani, koji su onomadno radi nečuvnog barbarstva i okrutnosti turske iz Bosne pobiegli, predali su našem milostivomu Caru spomenicu proscć ga za pomoć. Jednaku su spomenicu predali takodjer i svim zastupnikom velikih državah u Beču. Mili Bože, do kad će još kleti Turčin nemilo harati i daviti našu nesrećnu bratju!

* „Slovenec“ bit će ime novomu slovenskomu političnomu listu, koji će u Ljubljani ishadjati. Njegovo će bit načelo stari slovenski program: „Sve za vjeru, domovinu i Cesara.“

* Ljetina je ovo ljeto u Ugarskoj jako slaba, pa već sada trgovci žito posvud kupuju, da ga tamo uzmognu drago prodati. U ovoj strani Carstva pako, urodilo je toliko, da će ljudi moć preživiti.

Poslali smo danas mnogoj gospodi u Istri više istisakah „Naše Sloge“ i Proglasah za izbore namierom, da je biračem izvole porazdieliti.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 30 Septembra 1873.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	—
Carski dukati (ockini)	5.30	5.40	5.40	5.40	5.41	—	5.43	5.45	5.47	5.49	5.49	5.49	—	5.49	5.48	—
Napoleoni	8.98	8.98	8.98	8.97	8.98	—	9.02	9.00	9.08	9.10	9.00	9.05	—	9.07	9.08	—
Libre Ingleske	11.27	11.28	11.28	11.30	11.29	—	11.34	11.36	11.39	11.42	11.40	11.41	—	11.41	11.42	—
Srebro prid (aggio)	107.50	107.50	107.50	107.50	107.85	—	108.75	109.25	109.35	109.75	109.35	109.75	—	109.25	109.75	—